

ורבנן כרבי יעקב. חכמים סוברים כרבי יעקב, שלא הולכים בתר חזקה דהשתא, ואף על פי שהוא עכשיו בריא, יתכן שאז הוא היה שכיב מרע, כיון שהנותן הוא מוחזק בנכסים, ולכן המוציא מחבירו, המקבל, צריך להביא ראיה בעדים שהיה בריא בשעת הנתינה. וזו כוונת רב הונא "ראיה בעדים".

ואילו רב הסדא ורבה בר רב הונא אמרי, ראיה בקיום השטר. הם מבארים אחרת את המחלוקת. וכולם סוברים שהולכים בתר חזקה דהשתא, ואם עכשיו הוא בריא צריך להניח שגם בשעת הנתינה היה בריא, וקא מיפלגי ונחלקו במודה בשטר שכתבו, אם צריך לקיימו.

דהיינו, מי שתובע מחבירו שיפרע את חובו שיש לו עליו בשטר הלואה, והלוה מודה שאכן השטר הוא לא מזוייף, אבל הוא כבר פרע את חובו, נחלקו בדבר, האם הוא נאמן.

כי יש לומר, כיון שהשטר מתקיים רק על פי הודאתו, ואם הוא לא היה מודה יתכן שהשטר הוא מזוייף, הרי "הפה שאסר" ואמר שהשטר כשר, הוא "הפה שהתיר", שנאמן לומר שפרע. וכדי שלא יהיה נאמן, צריך המלוה לקיימו על ידי עדים, ואז אין ללוה מגו שהיה יכול לומר מזוייף, שהרי הוא מקויים בלעדיו.

אך רבי מאיר סובר, כל זמן שאין טענת מזוייף מצדו של הלוה, אין לנו לחשוש

אמר רבא: רבא מוסיף, לא שנו שבקעה בימות החמה היא רשות הרבים לטומאה, אלא שלא עברו עליה ימות הגשמים, על בקעה זו, לאחר שגדרוה. אבל אם עברו עליו ימות הגשמים לאחר שגדרו את הבקעה, הרי היא רשות היחיד לכאן ולכאן, כיון שהיה לה כבר שם של רשות היחיד, וזה לא נפקע גם לאחר מכן⁽⁹³⁾.

שנינו במשנה: וחכמים אומרים המוציא מחבירו עליו הראיה:

קנד-א שואלת הגמרא לפי חכמים: ראיה במאי? איזה ראיה צריך להביא לפי חכמים.

רב הונא אמר, ראיה בעדים.

רב הסדא ורבה בר רב הונא אמרי, ראיה בקיום השטר.

ומבאר הגמרא את דבריהם:

רב הונא אמר: ראיה בעדים, כיון שהוא סובר שרבי מאיר וחכמים קא מיפלגי בפלוגתא דרבי יעקב ורבי נתן, הם חולקים במחלוקת התנאים שהובאה בכרייתא.

רבי מאיר כרבי נתן, שהולכים אחרי חזקה דהשתא, ומדובר במשנה שעכשיו הוא בריא, ולכן הנותן צריך להביא ראיה בעדים שהיה שכיב מרע.

היום. כיון שאם היה נכנס היה טהור, הוא מקבל דין של טהור, וכך גם בשכיב מרע. עי"ש.

93. על פי הרש"ש שמיישב בכך את שאלת תוס'

ימות הגשמים ומתי ימות החמה, והספק הוא רק מתי נכנס, ומה זה קשור לחזקה. ותירץ אילת השחר, שאין הכוונה כיון שהיום ימות החמה תולים שנכנס אז, אלא נותנים לו את הדינים של

שהשטר הוא לא טוב. ולכן, למרות שהלוה הוא זה שמודה בקיום השטר, אין לו הפה שאסר [מיגו],⁹⁴ כיון שהוא לא אסר, ולכן לא נאמן לומר פרעתי, ואין צורך למלוה לקיים את השטר ממקום אחר.

דרבי מאיר סבר, אם מודה הלווה בשטר שכתבו, אינו צריך המלוה לקיימו. ולכן אין הנותן נאמר לומר שהיה שכיב מרע, כיון שהולכים אחרי חזקה דהשתא שהוא בריא.

ורבנן סברי, מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו. ולכן אצלנו הנותן צריך לקיים את חתימות השטר כדי שלנותן לא תהיה נאמנות של "הפה שאסר הוא הפה שהתיר", שהיה יכול לא להודות שהשטר כשר.

וזה כוונת רב חסדא, שלרבנן צריך המקבל לקיים את השטר, כדי שהנותן לא יהיה נאמן לומר שכיב מרע הייתי.

ושאלת הגמרא לפי האוקימתא הזו שנחלקו במודה בשטר שכתבו

והא איפליגו חדא זימנא, הרי רבי מאיר וחכמים כבר נחלקו בזה במקום אחר!

דתניא, שנינו בברייתא: אין נאמנין לפוסלו, עדים שמודים שהשטר כשר, לא נאמנים לפוסלו, כגון שטוענים שהיו קטנים או

פסולים, כיון שאין להם מגו, דברי רבי מאיר.

וחכמים אומרים, נאמנים, מדין הפה שאסר, כמבואר לעיל⁹⁵.

ועונה הגמרא: **צריכא**, צריך את שתי המחלוקות.

דאי איתמר ההיא, אם היו נחלקים רק בעדים, היינו אומרים בהחיא קאמרי רבנן שהם נאמנים לפסול, משום דאלימי עדים ומרעי שטרא, לעדים יש כח לפסול את השטר. אבל הכא, הוא דלאו כל מיניה, אין לו נאמנות לטעון שהיה שכיב מרע, אימא לא, היינו חושבים שלרבנן לא נאמן, לכן צריך לחדש שאין הבדל.

ואי איתמר בהא, ואם היו נחלקים רק במשנתנו, היה מקום לומר כי רק בהא קאמר רבי מאיר שלא נאמן, אבל בהך, בעדים, אימא מודה להו לרבנן שצריך לקיימו כיון שעדים אלימי, לכן צריכא צריך להשמיע שחולק גם בעדים.

וכן אמר רבה, ראייה בעדים. גם רבה סובר שלחכמים הנותן מוחזק, והמקבל צריך להביא ראיה.

אמר ליה אביי: מאי טעמא? מה הטעם של

חוששים למזוייף ולא נאמן לומר פרוע במגו כיון שירא שיכחישוהו כך מבאר האבן האזל ע"ש.

95. על פי התוס' בכתובות בד"ה טעמא. אבל הרשב"ם מסביר שמדובר שהלוה מודה והמחלוקת אם אחרי שהלוה מודה אם צריך עדים לקיים כיון שהוא נאמן לפוסלו. ועי'

שארין בזה סברא כיון שפעם זה היה רשות היחיד כך זה ישאר, ולכן הוא מיישב שזה דין דרבנן שלא יראה חוכא ואטלולא שאנשים יאמרו שאדם אחד טהור והאחר טמא.

94. בתוס' בכתובות י"ט ע"א מבואר שבכל מודה בשטר שכתבו יש גם הפה שאסר וגם מיגו ומי שחולק סובר שאין הפה שאסר כיון שלא

חכמים?

חזקה דהשתא.

מוסיפה הגמרא: **ובפלוגתא**, במחלוקת של רב הונא ורב חסדא, נחלקו גם רבי יוחנן וריש לקיש:

דרבי יוחנן אמר: ראייה בעדים, ורבי שמעון בן לקיש אמר: ראייה בקיום השטר. כפי שהתבאר לעיל.

איתיביה רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש: מעשה בבני ברק, באחד שמכר בנכסי אביו, ומת, (96) **והנכסים נמצאים בינתיים בחזקת היורשים, והלקוחות רוצים להוציא מהם את הנכסים כיון שהיתה מכירה.**

ובאו בני משפחה היורשים, וערערו על המכירה, לומר, קטן היה בשעת מיתה, ואין המכירה קיימת.

ובאו הלקוחות ושאלו את רבי עקיבא: מהו לבודקו? (97) **את המת, כדי שאם ימצאו שערות יהיה מוכח שהיה גדול?**

אי נימא, אם נאמר מדכולהו כתיב בהו, בכל השטרות של הבריאים, כתוב כך: כד הוה מחלך על רגלוחי בשוקא, שהוא היה בריא ומהלך בשוק ברגליו, ובהא לא כתיב בה, בשטר הזה לא היה כתוב הנוסח הזה, שמע מינה, מוכח מזה כי שכיב מרע הוה, שהיה שכיב מרע, וזה טעמם של חכמים שנאמן לומר שהיה שכיב מרע.

אין זה נכון, כי **אדרבה, נוכיח הפוך, מדכולהו כתיב בהו "כד קציר ורמי בערסיה"**, מזה שבכל מתנת שכיב מרע כתוב שהיה חולה על מטתו, **והא, לא כתיב בה, ובשטר הזה לא כתוב כך, שמע מינה, בריא הוי.** מוכח מזה שהיה בריא.

מתרץ רבה לאביי: **איכא למימר הכי, יתכן לומר שהיה בריא, ואיכא למימר הכי, ויתכן לומר שהיה שכיב מרע, ולכן אוקי ממונא בחזקת מריה.** משאירים את הממון בחזקת הבעלים, שהוא הנותן, ולא הולכים בתר

באיילת השחר שהקשה מהמשך הסוגיא לרשב"ם ולתוס'.

96. נחלקו הראשונים מתי מת המוכר שטענו שהוא קטן הרא"ש בשו"ת ל"ג סק"ה סובר שאפילו שמת אחרי המכירה בכ"ז אם נמצאו שערות מחזיקים אותו כגדול למפרע בגלל שיש שתי חזקות א. חזקה דהשתא ב. חזקה דרבא שהביא סימנים כשמלאו לו י"ג שנה. והרמב"ן חולק ומעמיד שמת באותו יום דאל"כ אי אפשר להוכיח שהוא היה אז גדול, והרע"א בשו"ת סי' ז' סובר שאף הרמב"ן מודה שאפשר להתיר על פי שני החזקות האלו ורק אצלנו לענין ממון הוא חולק שאי אפשר עפ"ז להוציא ממון. ולפ"ז

רצה להתיר שם במי שכתב תפילין לאחר שנהיה בן י"ג ורק לאחר כמה שנים בדקנו שהביא ב' שערות, שהתפילין כשרות כיון שיש גם חזקה דהשתא וגם חזקה דרבא.

97. תוס' שואל בד"ה ועוד מדוע צריך לבודקו הרי יש חזקה דרבא ומסתמא הביא סימנים ותרצו דמיירי שבדקנו כשהגיע לגיל י"ג שנה ולא היו לו שערות ולכן אתרע חזקה. הרא"ש בשט"מ מתרץ שאי אפשר להוציא ממון על פי חזקה דרבא. הרע"א בשו"ת סי' ז' ר"ל לפ"ז לחדש שיתכן שאף הרמב"ן מודה כשיש שתי חזקות מוציאים ממון ואצלנו מיירי שאין חזקה דרבא כפי שותס' תרצו.